בסוד שיח

שאול שיר

"על עובדים רק פעם אחת"

בצמרת המפר"ל העניינים רגועים פחות או יותר. החבירה בין שר התחבורה, שאול יהלום לבין מוכ"ל המפר"ל, זבולון אורלב הכניסה אמנם מתח מסויים בלישכת שר החינוך התרבות והתרחת ולא מעט התלבטויות בקרב אלה הרואים עצמם מרוממים לכנסת הבאה. אבל, בסך הכל, ההנגנה עוברת, תורה לאל מתוך שיתוף פעולה. הערכה היא, ולא רק, כי בבחירות לכנסת הבאה, אין בכוונתו של יהלום להתמודד על הנהגת המפר"ל.

אשר-על-כן יכולה המנהיגות להתלכלב, כי היתר, באיזו סיטה ייבחרו מרעמי המפר"ל לכנסת הבאה. שלישיות, חמישיות שביעיות וכו'. הסוגיה הידיעה שתורת על עצמה אחת לארבע שנים. ואת, כמובן, בשולי העניינים החשובים באמת. כמו: הפעימה השנייה, העמקת הפעילות בשכונות, הגרעינים התורניים וההיערכות לקראת הבחירות המוניציפאליות.

ובאשר לנושא האחרון, הנה בהסתמך על שיחות עם עסקנים חשובים בתל-אביב, בציבור הדתי-לאומי, מתברר, כי הללו הולכים עם תפושה, כי המפר"ל תיאלץ לעשות את המאמץ העליון ביותר, כדי להבטיח את המשך נציגותה בעירייה.

בסניף המפר"ל רנו על רוטציה במקום השני בין נציגת "אמונה" לבין נציג הדור הצעיר הלוחאי שמהווים הזה יישאר גם משהו, לאור שייספרו הקולות שיושלו לקלפי. ומי יתן שניתן יהיה לעשות רוטציה עם הנבחר במקום הראשון.

החזית הדתית בתל-אביב התפרקה, ש"ס, שאליה תצטרף כרוב לוחאי אגודת-ישראל, תופיע ברשימה עצמאית. החריש ההיא עושה בשכונות בכלל ובדרום תל-אביב בפרט - יש בו כדי לעורר השתאות.

נחדם אחד הוא אלי אמינוב. אמינוב שהוא חבר מועצת העיר, עומד בראש הרשות למלחמה בסמים בתל-אביב וסגן ראש הרשות לקליטת עלייה. יחסים הדוקים שררו בינו לבין זבולון המר ז"ל. המר, כמו רבים אחרים, הקריב מאד את עבודתו הציבורית ומסירותו לזולת והוא רצה מאד לשלבו ברשימת המפר"ל לעיריית תל-אביב. ניתנו לו הבטחות שאף לא אחת מהן קויימה, ואין ספק, כי אם המר ז"ל היה היום בין החיים, היה עושה הכל כדי להציבו במקום נכבד ביותר ברשימת המפר"ל לעיריית תל-אביב. את מקומו האישי בעיירייה הוא הרוויח ללא ניבוי של מפלגה וללא שום גב פוליטי. הכל בזכות השקייה היומיומית. עזרה לזולת. כהיום הזה מסתובב אמינוב עם "בטן מלאה" על אי ציבור ההבטחות כלפיו והדבר יתן אותותיו גם בבחירות לכנסת. חבל.

משום מה בתל-אביב, בסניף המפר"ל, עולם כמנהגו נוהג בבחינת "זקרא זה אל זה ואמר", תוך התעלמות מוחלטת מתמונת המצב האמיתית וממרכיבי האוכלוסיה היהודית הדתית לאומית בתל-אביב רבתי.

אמינוב הפגוע אמר לי השבוע: "עלי עוברים רק פעם אחת", וצריך להתפלל שקהל המצביעים הדתי-לאומי בתל-אביב לא יאמר ברוח רומה.

הדברים נכתבים כאן מתוך איפוק רב ומתוך הכרת החומר האנושי לאשורו בציבור הדתי בתל-אביב ובדאי לה להתנהג המפר"ל לעשות סקר מהיר בתל-אביב, סרם שייקבעו דברים שלא ניתן יהיה לשנותם.

הרב יעקב אריאל על ה"מכינה" לבנות

הוויכוח סביב "ישיבת הסדר" לבנות אינו יורד מסדר היום ומעבר לדיונים והמכתבים פעל רפי "הצופה", מעסיק הנושא הזה עדיין את רבני הציונות הדתית הרואים בישיבת ההסדר לבנות משום פירצה חמורה.

הגיע לידי מבחר של הרב יעקב אריאל שליט"א, הרב הראשי לרמת-גן ובו התייחסותו ל"ישיבות ההסדר" לבנות. וניתן את הדברים ככתבם וכלשונם.

"ההצעה לחקות את "ישיבות ההסדר" לבנים וליישמה גם לבנות אינה נראית בעיני מכמה סיבות: א. כל מסגרת כפייתית פסולה, משום "עבדי הם..." (ולא עבדים לעבדים" ש.ס.). להוציא מסגרת צבאית לחסת משום פיקוח נפש.

ב. נשים אינן לוחמות ולכן אין לכפות עליהן שום מסגרת, לא צבאית ולא אזרחית, מכל סוג שהוא. וזאת נוסף לשאלות צניעות חמורות המתעוררות במסגרת כפויה.

ג. כל הכרה בשירות צבאי לנשים גודמת נזק לצבא ולעם בישראל. גם בציבור החילוני נשמעו דעות השוללות את שירות הנשים בצבא.

ד. לבנותינו אין מרחב של זמן רב, הן צריכות גם לרכוש מקצוע, לאפשר לעצמן הקמת בית בגיל צעיר ובוודאי שהן צריכות גם לממלא את עצמן מבחינה רוחנית. התחייבות מראש למספר שנים, עלולה לפגוע קשות בתוכניותיהן ולגרום לתקלות חמורות.

ה. עצם העלאת הרעיון של ישיבת הסדר לבנות נראה לי חיקור, במקום חשיבה יצירתית, מקורית ועצמאית ההולמת את צרכיהן האמיתיים של בנותינו.

ו. יש לנצל את שנת ההתנדבות לשרות לאומי גם למילוי תוכן רוחני וכמו-כן לקידר שילוב ליומר תורה במסגרות ליומר אקדמאיות ומכלליות, כדי לפתח את אישיותן של הבנות מבלי לאבד זמן יקר שאין להן".

מנכ"ל "בת-עמי", עקיבא סלע מצניין, כי "בדיקה שנעשתה לגבי חלק מהבנות שנרשמו ל"ישיבת הסדר לבנות" הראתה, כי הבנות היו רישומות כבר בשרות הלאומי ורק לאחר פתיחת המסגרת החדשה נרשמו אליה". סלע טוען עוד, כי "ישיבת ההסדר לא תפתור את בעיית הבנות המשרתות בהיקף מלא ואינן מקבלות את הליווי שהרב שלמה ריסקין הגיע לסיכום לגביו עם שלטונות צה"ל".

האדמו"ר ניצל המטורף נכלא

מרובר באחד האדמו"רים המאד ידועים. אדמו"ר זה נוהג ב"שלושת השבועות" לשהות בצפת ולהשתטח על קברי הצדיקים הפזורים לאורך יפואי הגליל, ולבקש על כלל ישראל ועל המצטרפים לישועה בפרט. בימים אלה כאשר נעיר מדיתתו. התפרץ אליה אדם כשהוא נושא בידו סכין מושחזת ואיימה. האיש שנראה היה כדדוף אמוק, חיפש את האדמו"ר שליט"א בסתנה, כי "דרוש קורבן לה". הרבנית הרימה קול, המשטרה הזועקה הגיעה מיד למקום והאיש נכלא להתסלקות ממושכת. האיש מוכר לתושבי צפת, אלא שהם לא ידעו על הקשר הישיר שלו עם מלאכי מעלה.

ומי שמכיר את האדמו"ר יודע, כי הוא יעשה הכל, כדי שלא יאונה כל רע לאיש שניטה לפגוע בו.

דף חדש נפתח במדרשייה

תלמידי המדרשייה והוריהם קיבלו בימים אלה מכתב מראש הישיבה הנוכחי, הרב דוד צבי הופמן ומנהיגה הרוחני, הרב יהושע יגל כולם שלים"א ומתוכנו ניתן ללמוד, כי רוח חדשה ודעננה מנשבת בין כותלי המדרשייה והצוות החינוכי שלה.

ההורים, גם אלה שנפגעו מהיד הקשה שהפגין הצוות שפרש, סבורים, כי יעלה בידי ראש הישיבה החדש לרכוש את לב התלמידים, בהיות שפתו רכה ועם לב מבין את נשמת הדור הצעיר. וכך מסיים ראש הישיבה את מכתבו: "יהי רצון... שיערה עלינו רוח ממרום למייענו להיות עמוד אש, מאיר דרך לפני תלמידינו, ויתן חיננו בעיניהם וחן התלמידים בעינינו, עד שנתקשר כולנו כאיש אחד בלב אחד להחזיר עטרת המרדשייה לישנה".

הרב הופמן שנת לימודים צלחה, ה' כבר עמך להנחותך הדרך.

מחצרות אדמו"רים וחסידים

יללה ביער

רבי שמואל מליאזק המוכר יותר בכינויו "ר' שמואל מנקעס", נמנה על החסידים המקורבים לאדמו"ר הזקן, רבי שניאור זלמן מלאדי זי"ע, מייסד תנועת חב"ד. רבי שמואל היה תריף שכל חד לשון וכדי לבטל את ה"אני" שבו, היה עושה לא מעט תעלולים וב"חצר" האדמו"ר הזקן היו מורגלים ב"קונצים" שלו. כך, למשל, הלכה קבוצת חסידים הרה ביניהם, לכיוון ביתו של האדמו"ר הזקן. סיפס ר' שמואל על שער החצר ונשאר תלוי עליו. צעקו עליו החסידים ושאלוהו בנזיפה מה זאת? כשידר מהשער ענה להם בקול-רוח: כשהולכים ברחוב והרואים מספריים תלויות על קיר הבית יודעים שכאן גר חייט. כשתלויות נעליים, יודעים כי בסמוך עובד סנדלר, ואשר על כן בשער חצרו של הרבי צריך להיות תלוי חסיד.

מעבר למעשי הקונדס היה רבי שמואל עובד ה' בכל יישותו ולא התנזר גם מסיגופים, אבל הכל מתוך שמחה פנימית, שבה הדביק גם את סביבתו.

באחת השנים שהה הרה"צ רבי שלמה מקרלין זי"ע אצל האדמו"ר הזקן בתשעה באב. בעת קריאת מגילת איכה, זרק ר' שמואל מנקעס קיצים על קהל המתפללים, כפי שנהוג בקצת מקהילות-ישראל. אחר הקיצים פנע בשוגג ברבי שלמה מקרלין. הקפיד הרה"צ מקרלין על ר' שמואל ואמר: "בגלל אברכים כאלה נחרב בית המקדש". ר' שמואל שלא עשה חשבון לאיש, הגיב לאלתר והשיב: "אבל לא בגלל אברכים כאלה (קרי ה"קרלינער") הוא יבנה".

למחרת, לאחר אמירת הקינות יצאו האדמו"ר הזקן והרה"צ מקרלין ליער שמחוץ לעיר. בעודם הולכים בין העצים העבותים, שמעו לפתע קול יללה עמוקה. התקרבו שניהם לכיוון הקול ואז ראו שם את האברך מידה הקיצים, הלא הוא ר' שמואל מנקעס כשהוא יושב בין יתושים ונמלים עוקצניים ואומר קינות בכבי קודע-לב. בנסיבות הללו תיקן הרה"צ את דבריו מליל אמש ואמר: "בזכות אברכים כאלה ייבנה בית המקדש".

* * *

בעת ששבת בעל "מאור ושמש" על שולחנו של רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע ב"שבת חזון", שמע אותו מהפך בזכוכים של ישראל בפני פמליה של מעלה. וכך הסביר את הפסוק "הני בני חורטא, עם כבר עוון, זרע מרעים בנים משחיתים עזבו את ה' וגו'." "חורטא", הסביר הרופשיצער, פירושו: חסר. מלשון החטיא את המטרה. הוי לגוי, שהוא עם ישראל, שבגלל הגלויות הדרדיפות נחסרו ממנו רבים והוא ראוי לרחמים. "עם כבד עוון": ישראל הם עם שכבד להם לחטוא ולעבוד על מצוות הבוראו: "זרע מרעים": רצה הנביא ישעיהו לומר, ששבטו בהם הרצון להתחבר זה עם זה, להיות רעים אלה לאלה: "בנים משחיתים": הווה אומר: שישראל שהם בנים להקב"ה, המשחיתים את הערך הרע: עזבו את ה': "עזבו" מלשון "עזוב תעזוב עמר". עזורים אלה לאלה לעבור את ה' יתברך וכך הלאה. ולא הניח ללשון התוכחה להיות מקטרגת על ישראל.

* * *

ובירידע הוא שרבי נפתלי מרופשיץ הקוה"ט שונא היה את העצבות ותמיד היה בשמחה. גם בשלושת השבועות שבין י"ז תמוז לתשעה באב. ומספרים עליו, שבעת שהציבור היה אומר "תיקון חצות" בחצות היום (גם בימינו ישנם הנוהגים לומר ב"שלושת השבועות" "תיקון חצות" בחצות היום, נוסף על ה"תיקון" הנאמר בלילה). בבית הכנסת בבבי ויללה, היה הוא הולך בין האבלים, באמצע בית הכנסת, ומנגן ניגון שיש בו כדי לשמח את הלב.

ובניגון היה שזור את המלים: והשב כהנים לעבודתם ולוויים לשירם ולזמרם. והיו מבין נכבדי העדה שהתקשו להבין הנהגה זו של רבי נפתלי מרופשיץ. שאלו אותו מה לך לנגן ניגון של שמחה, בעוד אנו אבלים על חורבן הבית? השיב להם הרופשיצער: "למרות הצער שצריך להיות בלבנו על כי נוטל כבוד מבית חיינו, צריכים אנו להיות שמחים על כי ה' נמצא עמנו גם בגלות המתמשכת. כפי שנאמר: "עמו אנכי בצרה". ו'זהו – הוסף – "משמעות הפסוק "קומי רוני בלילה לראש אשמורת שפכי כמים לבך נוכח פני ה'". "רוני", היי בשמחה בר בבר עם הודרת הדמעות על תורבן הבית והאת למהי נוכח פני ה', שה' נמצא עמנו.

* * *

בתשעה באב המחלק רבי יעקב יצחק הלוי סגל הוריבין זצוק"ל המוכר בכינוי "החוזה מלובלין". היה תלמידים של המגיד הגדול ממעזריטש ושל בעל "הנועם אלימלך". ועליו כותב בעל "מליצי אש": "לפניו נגלו כל תעלומות וכל רז לא אנים ליה. היה בעל רוח הקודש וזכה לתלמידים קדושים שהאירו פני תבל בקדושתם וביראתם, בתורתם ובמסירות נפשם על יהודי יתברך שמו".

העיד עליו תלמידו רבי שלום מבעלז: "הוא וצוק"ל ("החוזה מלובלין") היה יודע שורש נשמת כל אחד הבא לפניו, וכמה פעמים היה בגלגול עצמאי הדין, וכמה פגם ותיקן בכל גילגול וגילגול".

ואם אנחנו ברופשיץ, אז כבר נישאר בה. רבי נפתלי השתבח כי הוא זכה להיות הראשון לקבל את ברכתו של "החוזה מלובלין" ועוד טרם שנתגלה "החוזה" בעולם התורה והחסידות. ומעשה שהיה כך היה. "החוזה" הגיע לבית מדרשו של רבי מיכאל מזלוטשוב זי"ע ובאותה שעה שהה שם הרופשיצער, או צעיר לימים. התבונן הרופשיצער באורח ועד מהרה עמד על גודלתו. כאשר נסע משם "החוזה" בחברת קבוצת חסידים, רץ רבי נפתלי אחרי העגלה וביקש מ"החוזה" שיברך אותו. הנוסעים על העגלה חשבו את רבי נפתלי לחסר דעת, משום שראו "בחוזה" עוד חסיד בכרכ ערת החסידים. שכן, באותם ימים, איש לא ידע, זולת יחידי סגולה, כי נשמה מעולם האצילות שוכנת באיש הזה. "החוזה" רחה את נקשתו של רבי נפתלי, אלא שהוא לא הירפה מהעגלה והמשיך לרוץ בכל כוחותיו והתחנן בפני "החוזה" שיברך אותו. ראו הנוסעים כי לא יפטרו ממנו וביקשו מ"החוזה": "נו, כבר, הנח את ידך על ראשו וברך אותו, את הצעיר הזה". נענה החוזה מלובלין להצעת החסידים וברך אותו. מאותר יותר נמנה רבי נפתלי על תלמידי "החוזה" ולא אחת היה מספר לחוסים בצלו מה בזיונ חושב "החוזה" בתפילת "שמונה עשרה" ומי הן הנשמות שבאות אליו לבקש תיקון או טובה כלשהי.

עורכת המוסף: נעמי גולן